Erasmus MC
Universitair Medisch Centrum Rotterdam

Memo

9 december 2013
Van
Betreft voortgang HP4All

Met subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is het Erasmus MC een landelijk project gestart om de zwangerschapsuitkomsten in 14 gemeenten in Nederland te verbeteren. Deze gemeenten hebben meer achterstandsproblematiek en slechtere zwangerschapsuitkomsten dan gemiddeld. In dit project Healthy Pregnancy 4 All werken perinatale zorgverlening, public health en ondersteuning door gemeentelijke instanties samen aan passende zorg voor kwetsbare (aanstaande) zwangeren en hun partner. Het accent ligt op tijdige voorlichting, detectie van medische én niet-medische risicofactoren en zorgtoeleiding. Dit gebeurt met twee zorgexperimenten: 'programmatische preconceptiezorg' (kinderwensspreekuren) en 'vernieuwde risicoselectie' tijdens de zwangerschap
Zo kunnen zorgverleners en gemeenten samen een rol spelen door meer samenwerking, betere signalering en zorg op maat.

Kinderwensspreekuren
Er worden verschillende kanalen ingezet om vrouwen te informeren over en te bereiken met het aanbod aan kinderwensspreekuren door huisartsen en verloskundigen. Het preconceptiezorg experiment richt zich op vrouwen (18-42 jaar) met een kinderwens die wonen in een van de geselecteerde wijken. De vrouwen worden actief benaderd om naar het kinderwensspreekuur toe te komen door: (1) uitnodiging door de Gemeentelijke Gezondheidsdienst of gemeente, (2) uitnodiging door de huisarts, (3) doorverwijzing door het consultatiebureau, (4) doorverwijzing door een Voorlichter Perinatale Gezondheid. In al deze benaderingswijzen staat de boodschap centraal dat een goede gezondheid en leefstijl voor de zwangerschap en in de eerste maanden een gunstige invloed heeft op de zwangerschap en gezondheid van het kind. Tijdens een kinderwensspreekuur krijgen vrouwen en hun partners op maat gesneden adviezen hoe zij hieraan kunnen bijdragen.

Risicoselectie tijdens de zwangerschap
Nieuwe wetenschappelijke inzichten laten zien dat ongunstige zwangerschapsuitkomsten niet alleen geassocieerd zijn met verloskundige en medische risicofactoren maar zeker ook met niet-medische risicofactoren zoals sociale status (armoede), etniciteit en leefstijl. Opvallend hierin is het fenomeen risicocumulatie: veel kleine risico's samen vormen een gezamenlijk groot risico. In tegenstelling tot de huidige werkwijze in de zwangerschapszorg screent een nieuwe scoringslijst (de R4U) op dit brede palet aan risicofactoren en op risicocumulatie. Door risico's systematisch in kaart te brengen is ook gerichte zorgtoeleiding op maat noodzakelijk. Daarom worden bij gesignaleerde risico's zorgpaden ingezet. Hiervoor werken gemeenten, GGD-en, CJG's en andere gemeentelijke instanties samen met verloskundigen en gynaecologen. Deze zorgpaden sluiten aan bij het lokale gezondheidsbeleid en de voorzieningen en afspraken in de wijk.

.

Resultaten

De voorbereidingen voor Healthy Pregnancy 4 All zijn in april 2011 gestart. Het onderzoek onder vrouwen die deelnemen aan de kinderwensspreekuren en onder zwangere vrouwen, is nog volop in gang. Daarom zijn er nog geen resultaten beschikbaar zoals aantal deelnemers of het bereik en de uitkomsten van de zorgexperimenten (zijn de zwangerschapsuitkomsten verbeterd?). Ook de beantwoording van vragen naar haalbaarheid of naar faal- en slaagfactoren bij de introductie van deze zorgvormen kunnen pas achteraf beantwoord worden.

De betrokkenheid in de 14 gemeenten is groot. Door per gemeente de perinatale gezondheid op wijkniveau in kaart te brengen is ook bestuurlijk draagvlak ontstaan. Onder bestuurders, zorgverleners en andere betrokkenen groeit het besef over de effecten van armoede en sociaal-maatschappelijke achterstanden op de uitkomsten van de zorg. Samen met het ErasmusMC ondersteunen lokale projectleiders dit proces. Dit geeft een stevige basis aan lokale platformen en de opgezette netwerken om de ingezette activiteiten te borgen.
Huisartsen, verloskundigen en gynaecologen zijn bij een of beide experimenten betrokken. In zeven gemeenten zijn Voorlichters Perinatale Gezondheid opgeleid of ronden zij de opleiding binnenkort af. De ontwikkeling van de zorgpaden verloopt goed: zorgverleners en verschillende gemeentelijke diensten zitten met elkaar aan tafel, leren elkaar kennen en maken concrete afspraken over de multidisciplinaire en ketenoverstijgende zorg aan zwangere vrouwen.
In verschillende gemeenten is HP4All vanaf het begin onderdeel van een bredere aanpak waarin zorgverleners en gemeente samenwerken aan de verbetering van de perinatale gezondheid.

Ook zorgverleners, gemeenten, GGD-en en zorgverzekeraars elders in het land tonen belangstelling voor de experimenten.